

A napi ingázás, mint csoportképző tényező a debreceni egyetemisták körében

Szemináriumi dolgozat

Készítette: Nagy Zita

**Oktató: prof. Dr. Szabó Ildikó
Tantárgy: Kutatói gyakorlat**

**Szociológia és Szociálpolitika
Tanszék**

2010

BEVEZETÉS	3
ELMÉLETI HÁTTÉR.....	4
KONCEPTUALIZÁCIÓ	4
HIPOTÉZISEK	4
A KUTATÁS MÓDSZERE.....	5
A FÓKUSZCSOPORTOS INTERJÚ ÉRTÉKELÉSE	5
AZ UTAZÁS KÖRÜLMÉNYEI.....	5
INGÁZÁS VAGY BENTLAKÁS? AZ INGÁZÁS POZITÍV ÉS NEGATÍV OLDALA	6
BARÁTSÁGOK, KAPCSOLATOK.....	8
MIT JELENT A BARÁTSÁG?.....	10
HIPOTÉZISEK VIZSGÁLATA	11
ÖSSZEGZÉS	13
FELHASZNÁLT FORRÁSOK	14

Bevezetés

Ez a dolgozat egy nagyobb volumenű kutatás részeként készül. 2010 és 2012 között a Campus-lét című vizsgálat keretében olyan tényezőket, folyamatokat, mechanizmusokat próbálunk feltárni a debreceni egyetemisták körében, amelyek meghatározzák a diákok csoportjainak kialakulását, határait. Jelen esettanulmány is ennek a kutatásnak az alapjaihoz kíván hozzájárulni.

A vizsgálatom témája a lakóhely, mint státusz és a csoportok kialakulása, illetve a csoportokba való beilleszkedés. Azt szeretném vizsgálni, hogy a hallgatók tartózkodási helye befolyásolja-e, és ha igen hogyan, a társas programjaikat. Egyetemistaként azt tapasztaltam, hogy a lakóhely nagymértékben meghatározza azt, hogy egy diák hogyan tud alkalmazkodni magához az egyetemi követelményekhez, illetve az egyetemen kialakult kapcsolatokhoz. Egyáltalán már azt is meghatározza egy diák lakóhelye, hogy mennyi és milyen minőségű, milyen mély kapcsolatokra tesz szert a felsőoktatásban töltött évei alatt. Egy hallgatói lakóhelyi státusz rendkívül sokféle lehet: vannak természetesen debreceni lakosok, akik már az egyetem előtt is Debrecenben éltek, vannak kollégiumban és albérletben lakó diákok, vannak olyanok, akik saját lakásban laknak az egyetemi városban, és vannak, akik naponta igaznak a lakóhelyük és az egyetem között. Természetesen azok a diákok is ingázók, akik állandó lakhelye nem Debrecen, viszont helyzetük véleményem szerint teljese más, mint a napi ingázóké. Ezek közül a státuszok közül a legérdekesebbnek a napi ingázók helyzetét találtam. Ebben a vizsgálatban az ő helyzetüket szeretném jobban megismerni, méghozzá abból a szempontból, hogy ők maguk hogyan élik meg a napi ingázáshoz való alkalmazkodást? Arra szeretném helyezni a hangsúlyt, hogyan tudnak ők integrálódni az egyetemi csoportokba, legyenek azok a szakmai csoportok vagy másféle, de egyetemi élethez kötődő csoportok? Én úgy vélem, hogy a felsorolt lakóhelyi státuszok közül a napi ingázás az, amely a legjobban megnehezíti a diákok helyzetét a kapcsolatépítések terén. Legyen szó akár közös szabadidős programok szervezéséről a csoporttársakkal, szórakozásról Debrecenben, nekik kell a legjobban alkalmazkodniuk a külső, általuk nem befolyásolt körülményekhez, például a tömegközlekedési menetrendhez. Így azt gondolom, az ő csoportba való beilleszkedésük sokkal nehezebb, mint a nem napi ingázóké. A kérdéseimet egy fókuszcsoporthoz tartozó interjú keretében tettem fel, amelynek körülményeit a dolgozat később fejezetében részletesebben ismertetek. Írásom elején azonban egy kis áttekintés szeretnék adni néhány adatról az egyetemistákra vonatkozóan. A dolgozatot a fókuszcsoporthoz tartozó interjú értékelése zárja.

Elméleti háttér

Az ingázás problematikájával leginkább a településszociológiai és munkaerőpiaci szakirodalomban találkozhatunk. Az utazás, mint időtöltés azonban lényeges szerepet szokott kapni az időmérlegvizsgálatok során is. Egy hallgatókat érintő időszociológiai vizsgálatban is kiemelt szerepet kapott a diákok tartózkodási helye (Bocsi 2005; 2009). A szerző szerint a diákok tartózkodási helye alapvetően meghatározó a napi időbeosztás szempontjából, mivel teljesen más egy olyan diák helyzete, aki valamilyen formában az iskolai székhelyén lakik. A Regionális Egyetem Kutatócsoport keretében készült vizsgálat során ez a hipotézis igazolódott annyiban, hogy a tartózkodási hely összefüggést mutatott olyan tevékenységekkel, mint az alvás, internetezés, szórakozás és zenehallgatás. Ezek a tevékenységek az iskola székhelyén lakó diákoknál több időt tesznek ki. A szerző szerint a kötetlenebb szabadidős tevékenységek a bejáró hallgatóknál háttérbe szorúlnak (Bocsi 2005; 2009)

Konceptualizáció

Minden vizsgálatnak lényeges folyamata, hogy pontosan meghatározzuk az egyes kulcsfogalmak jelentését. Az ingázás például az egyetemi hallgatók szempontjából több jelentést is takarhat, hiszen a diákok különböző időközönként járhatnak haza. Jelen esetben én az ingázás alatt a napi ingázást értem. Azok a diákok tartoznak ebbe a csoportba, akik minden nap hazajárnak állandó lakóhelyükre.

Jelen dolgozat központi kutatási problémája az, hogy ingázó diákok kialakítottak-e szorosabb kapcsolatokat az egyetemi évek alatt. Ezeket a kapcsolatokat azonban, azt, hogy valójában mit is jelentenek, nem én szeretném meghatározni. Az interjú lehetőséget biztosít arra, hogy maguk az alanyok definiálják ezeket a viszonyokat. Ehhez a problematikához kapcsolódik a társas tevékenység fogalma, amely jelen esetben az iskolán kívüli, közös programokat foglalja magában.

Hipotézisek

1. hipotézis: Az ingázás más napi időbeosztást követel meg a diákoktól, mint a Debrecenben lakás. Ez alatt azt értem, hogy jobban kell tudniuk alkalmazkodni, a programszervezések esetén több minden merülhet fel akadályként. Így a szabadidőprogramok szervezésében is korlátozottabb lehetőségekkel rendelkeznek, mint Debrecenben lakó társaik.

2. hipotézis: A korlátozottabb időbeosztásból kifolyólag kevesebb szabadidős programot tudnak szervezni egyetemi ismerőseikkel csoporttársaikkal. Így kevésbé tudnak bekapcsolódni az egyetemi csoportokba, és igazán szoros kapcsolataik ebből kifolyólag nem alakulnak ki az egyetemi évek alatt.

3. hipotézis: a lakóhelyi státusz, vagy másként mondva a hallgató tartózkodási helye csoportképző tényező lehet.

A kutatás módszere

A hipotézis vizsgálatához az interjú technika alkalmazását tartottam relevánsnak. Ebben az esetben fókuszcsoporthoz interjút készítettem. A csoportos interjút 5 fővel készítettem el, mindegyikük napi ingázó hallgató volt. Az alanyok kiválasztásánál ez volt a fő szempont, és ennek a kritériumnak a mentén homogenitásra törekedtem. A többi változó szempontjából azonban, mint a tanult szak, nem, állandó lakóhely, minél heterogénebb csoportot igyekeztem összeválogatni.

A fókuszcsoporthoz interjú értékelése

Az utazás körülményei

A beszélgetés során három nő és két férfi volt jelen. Lakóhelyüket tekintve sajnos, kissé homogén csoportot sikerült összeválogatni, az öt főből hárman voltak hajdúszoboszlóiak, egy fő Sáránról, és egy pedig Berettyóújfaluból jött. Mindannyian naponta járnak be Debrecenbe, az egyetemre, busszal. A szakokat tekintve egy szociológus hallgató, két kommunikáció szakos, és két környezetgazdálkodási-agrármérnök szakos diák volt jelen. Az utazás idejéről a szoboszlóik egyöntetűen azt nyilatkozták, hogy a Debrecen és Hajdúszoboszló közötti távolság viszonylag rövid idő alatt megtehető, az út körülbelül 30-40 percig tart. A menetrenddel kapcsolatban mindannyian pozitívan nyilatkoztak a járatok sűrűségével kapcsolatban. Negatívan élik meg viszont azt, és ezt többször is hangsúlyozták, hogy az utolsó járat, amivel este még haza tudnának utazni, túl korán indul Debrecenből. Egy alany említette magát a közlekedés „minőségét”: azt, hogy elég sokan vannak a járatokon, ami kissé kényelmetlenné teszi az utazási helyzetet.

„Én Hajdúszoboszlóról járok be, busszal (...)Ha gyorsan tud jönni akkor 25 perc, de ha lassan akkor van amikor 40 perc csak hogy Szoboszló és Debrecen között. A menetrend az elég kedvező, mert reggel nagyon sűrűn jön(...)Ami nagyon rossz, hogy este a 10:40-es az utolsó.” (Alany 2)

„Én annyit tudnék hozzátenni, mert ugye én is Szoboszlóról járok be, busszal. Hogy 20 km amit megtesz a busz, és ahhoz képest elég sok idő. Tehát fél óra úgy átlagban, mert reggel ugye dugó van, és 10 perc reggel amíg Debrecenbe bejut. (...) Meg délután, amikor a diákok, tehát a középiskolások is mennek, akkor tömegnyomor van. De tényleg sokszor jár. Csakhogy igen, 10:40 az utolsó, és az nem annyira jó. „(Alany 3)

„Én is Szoboszlórol járok be busszal, és átlagban igen, egy fél óra reggel, meg délután, amikor hazafelé megy az ember. A többit a többiek már elmondták.” (Alany 4)

A másik két alany az utazás körülményeivel kapcsolatban szintén pozitívan nyilatkozott. A Sáránдрól járó diáklány csak azt említette meg, hogy este 8 óra után válik nehézkessé a hazajutás, mert akkor már jóval több idő telik el két busz indulása között.

„Sáránдрól Debrecenbe busszal minden nap. Ha reggel jövök, mondjuk 8 órára, akkor több, akkor olyan 20-25 percet a forgalom miatt, de egyébként olyan 15-20 perc alatt beérek. Így összesen olyan 40 percet töltök azzal, hogy ingázok. 8 óráig van például hogy 10 percenként jár, de 8 óra után már csak úgy van hogy fél 9kor, fél 10 fél és fél 11kor. este 8 óra, ami után már nehezebben tudok hazamenni.”(Alany 1)

Az ötödik alanyom utazik a legtöbbit napi szinten, ugyanis Berettyóújfaluból 1 órát vesz igénybe a busszal való utazás, és ez még az ő esetében kiegészül azzal, hogy nem Berettyóújfalú központjában lakik.

„Ha Berettyóújfaluba megyek, ami a központ, mert én egyébként Berettyószentmártoni vagyok igazából. (...)Úgyhogy helyből 45 perc gyalog, amíg kiérek Berettyóújfalú központjába, ahonnan nagyon sűrűn megy, és nekem nincs gondom, problémám. Körülbelül 1 óra az út Debrecenbe.” (Alany 5)

Az ötből egy ember volt, aki rövidebb ideje ingázó, a többiek mind 4-5 éve bejárnak Debrecenbe. Az ötödik ember azonban csak 9 hónapja ingázó, és előtte bent lakott az egyetemi városban, így a tapasztalatai nagyon jó lehetőséget adnak arra, hogy össze tudjam hasonlítani a bent lakó és bejáró diákok helyzetét.

Ingázás vagy bentlakás? Az ingázás pozitív és negatív oldala

Az interjú során külön szerettem volna kitérni arra, hogy miért is választották a napi bejárást. Arra kértem az interjúalanyokat, hogy mondjanak érveket az ingázás ellen, de mellette is. a válasz nagyon egyhangú volt abban a tekintetben, hogy elsősorban miért választották: ez az

anyagi ok. Úgy ítélik meg, hogy nem laknak olyan messze ahhoz, hogy indokolt legyen a beköltözés az egyetemi városba, ráadásul az iskolai időbeosztás is elég kötetlen ahhoz, hogy tudjanak alkalmazkodni az utazáshoz.

„én elsősorban anyagi okok miatt. Én azért nem lakom olyan messze, úgy gondolom, hogy muszáj legyen ide költözni Debrecenbe.(...) „én pozitívumának mindenképpen azt látom, hogy otthon nem kell külön főzni, mosni meg ilyenek. Mivel otthon lakom, ezeket megkapom, meg ellátnak. (Alany 3)

„Anyagi okok miatt is, meg a kényelem. Hát koliban, fizetni is kell, meg még takarítsak is magam után, nem tudom... hát nem igazán.” (Alany 4)

„Én most azért nem vagyok albérletes főleg, mert az iskolai órarend beosztásom nem kívánja meg. (...) De egyértelműen csatlakozom a többiekhez, anyagi okok. „(Alany 2)

„Az órarendbeli beosztás bőven megengedi azt, hogy bejárjak, és jut is mellette idő a tanulásra.” (Alany 5)

Pozitívumként élik meg, hogy otthon gondoskodnak róluk, és nem kell foglalkozniuk saját maguk ellátásával, mert a szülők meg teszik ezt helyettük. Egy alany említette az ellátás mellett az otthoni barátokat:

„Tényleg azért jó otthon lenni, hogy ellátás van, mert otthon tényleg nem kell semmit megcsinálni. Meg másrészt ott vannak végülis a barátok.” (Alany 4)

Az otthoni barátok kiemelése számomra azért fontos része a válasznak, mert ebből is sejthető, hogy következtetésem teljesülnek-e vagy sem. Vagyis arra, hogy az ingázók sokkal nehezebben vagy szinte egyáltalán nem alakítanak ki baráti, haveri kapcsolatokat az egyetemen. Pozitívumként említették többen azt is, hogy otthon, a szülőkkel való együttélés a nyugodt tanulás lehetőségét is kedvezőbben biztosítja, mintha albérletben vagy kollégiumban lalnának. Ott jobban kell véleményük szerint alkalmazkodni a másik félhez, főleg ha nem egy „munkakörben” mozognak.

„A tanulás is egy kicsit nyugodtabb, bár nem tudom ugye mert még nem voltam albérletes vagy kollégista. De nekem jó hogy otthon vagyok és tudom hogy ott nyugodtan tanulhatok, mert megértik. És lehet ha valakivel együtt lalnék, mondjuk 2-3 emberrel, akkor nem vennék figyelembe, hogy én tanuló. „ (Alany 1)

Az ingázás negatív oldalával kapcsolatban a legtöbben azt sérelmezték, ahogy már az előzőekben is szó volt róla, nagyon kora esti időpontban indul az utolsó busz, amivel haza tudnak utazni. Többen is említik, hogy emiatt nekik az esti programok korán véget érnek, és így sok jó „buliból”, szórakozásból kimaradnak. Az esti bulikban való részvétel számukra

csak úgy lehetséges, hogy valakitől szívességet kérnek, és bent alszanak a városban. Ez azonban már feltételez olyan kapcsolatokat, akikre számíthatnak ilyen helyzetekben. A bulikból való kimaradás, illetve az, hogy nekik viszonylag korán el kell indulniuk, azt jelenti, hogy megszakad a közös program az adott társasággal, így ez az, ami gátat szab a csoportba való beilleszkedésüknek. Ezt többen is alátámasztották az interjúalanyok közül. Az a lány, aki az ingázás előtt albérletben lakott, érzékeli leginkább a különbséget a két létforma között. Ő így nyilatkozott:

„Az időbeosztásomat nagyon megváltoztatta (...) Illetve a bulizásnál látszik meg ez leginkább. Nem az utazás, hanem a bulizás, ami rosszabb. Mert mivel, már említettem az elején is, hogy nincs hajnalban busz, így korlátozottabb vagyok. Vagy valakire rá vagyok utalva hogy nála aludjak, vagy kimaradok valami csoporttevékenységből. Ez azért itt nagyon érzékelhető.” (Alany 2)

„Én főleg a csoporttársakkal való kapcsolatépítésben érzékelem. Tehát általában én voltam az, aki kimaradtam. Akármilyen tevékenységből vagy buliból, vagy ilyesmi, mert menni kellett haza. Buszhoz vagyok kötve, vagy ha nem, akkor szerezzek idebent valami helyet, ahol alszom. De ez is csak az utóbbi egy évben valósult meg.” (Alany 3)

Ezt az álláspontot nemcsak a lányok, hanem a fiúk is osztották, sőt, ők még azt is hozzátézik, hogy náluk a bejárósok teljesen ki is maradnak ezekből közös a bulikból, programokból.

„Hát nálunk aki bejárós, az általában kimarad az ilyenekből. Vagy megpróbál valakinél ott aludni.” (Alany 4)

Jelen vizsgálati téma szempontjából nem fontos, viszont a bejárósok nehezebb helyzetét mindenképpen jól tükrözi az, hogy a tanulási eszközökhöz való hozzájutást is körülményesebbé tudják megoldani. A könyvtári kölcsönzés, a csoporttársakkal való találkozás valamilyen szakmai ügyben sokkal nehezebb, mint annak, aki Debrecenben lakik.

„Ha kell valami jegyzet. ha debreceni lennék, akkor könnyebben el tudnék menni XY-hoz, vagy találkozni vele, de így, hogy én sárándi vagyok... nézmem kell egy buszt, és akkor egy vagy két óra múlva tudok csak...” (Alany 1)

Barátságok, kapcsolatok

A vizsgálat kutatási kérdése az, hogy vajon az ingázás megnehezíti-e kapcsolatok kiépítését, fenntartását, csoportokba való bekapcsolódást. Az alanyok kérdés nélkül is említették már, hogy kissé negatívan élik meg azt, hogy a csoporttalálkozókat, közös programok alkalmával ők azok, akik a leghamarabb eljönnek. Azonban lényeges különbségek vannak a véleményükben.

A két fiú, akik csoporttársak is, úgy látja, hogy igazán náluk a szakmai csoporton, évfolyamon belül kisebb csapatok, „klikkek” alakultak ki, amiből a bejárósok kiszorultak. Vagyis ők inkább egy másik csoportot alkotnak, de azonkívül, hogy iskolai időben találkoznak, nincsenek igazán közös programjaik. Kapcsolatokat alakítottak ki ugyan az egyetemi évek alatt, de igazán csak olyan emberekkel, mint ők maguk, tehát bejárósokkal. Igazán közösek a problémáik, mindannyian „vágynak” haza, és csak azért nem maradnak bent, hogy együtt elmenjenek valahova, mert körülményesen tudják megoldani. Az alábbi interjúrészletek támasztják alá állításaimat:

„K: : említetted (...), hogy inkább az otthoniakkal mész szórakozni. De vannak-e olyan szorosabb kapcsolatok, amik az egyetemi évekhez kötődnek?”

„Hát például Dénessel már négy éve ismerjük így egymást. A csoportban vannak ilyen klikkesedések, tehát vannak akik az elejétől fogva barátok, azok úgyis maradtak, de nem tartjuk mindenkivel a kapcsolatot.(...) hát még van két ember végülis az évfolyamon, akivel így közelebb... a többiekkel csak úgy el vagyunk, néha egy-két szót váltunk, vagy elröhögünk valamin. De ennyi. (...) közös programokat igazából nem szervezünk, mivel mindannyian bejárósok vagyunk, akik közelebb vagyunk egymáshoz, és mindenki inkább otthon jár a társaságával. A sulit után nem megyünk el így beülni valahova... arra igazából nincsen igény... még ha lenne is, de nem mindenki ér rá, mert menne haza. (...) Csoportbulikba, mivel az utolsó busz 22:40, így nem nagyon szoktunk járkalni.” (Alany 3)

Az elmondottak alapján egyértelműen kiderül, hogy a szakmai csoporton belül azok, akik bejárósak, külön „klikket” képviselnek. Ugyanúgy nem tudnak részt venni a közös, szakmai csoportos rendezvényeken, kimaradnak ezekből a bulikból, és ezért egyformán élik meg az egyetemi éveket. Véleményem szerint ez az, ami igazán összetarthatja őket, a bejárós lét. Közös problémák, gondok, igazodás a buszhoz. Ők is érzik, hogy teljesen másként élik meg az egyetemi éveket azok a diákok, akik bent laknak valamilyen formában az egyetemi városban.

„K: Szerintetek könnyebb azoknak a helyzetük, akik itt laknak bent Debrecenben?”

„Persze, szerintem mindenképpen. Mindig ott vannak, ahol kell, bulikon. Akármikor el tudnak akárhová menni, akármeddig maradni.” (Alany 4)

„Mindenféleképpen könnyebb az ő helyzetük, ez biztos...” (Alany 5)

„Szerintem könnyebb neki beilleszkedni egy csoportba, vagy egy csoportot alkotni.” (Alany 3)

A beilleszkedésen kívül még egy nagyon érdekes dologra hívták fel a figyelmem. Szóba kerültek az egyetemi évek alatt kiépített kapcsolatok, ismeretségek, barátságok. Többen is megjegyezték, hogy az tapasztalják, hogy a Debrecenben lakó barátok kevésbé mobilak.

Olyan értelemben, hogy ezek a „barátok” többnyire elvárják, hogy ők vidékiek alkalmazkodjanak hozzájuk, és őket nagyon nehezen lehet elcsábítani a vidéki városokban. Kicsit úgy érzik, ezek a barátok elvárják az alkalmazkodást tőlük, hiszen, úgy vannak velem, már megszokták az utazást és neki kevésbé megterhelő a Debrecenbe való beutazás. Így egy kissé egyoldalúnak nevezik ezeket a kapcsolatokat.

„Amit (...) mondott, hogy ő már volt a debreceni barátjánál, de ő még nem volt nála. Nekem is van két nagyon jó barátom, és valahogy mindig úgy érzem, amikor mondom hogy jöjjenek ki hozzám, mintha én a világ végén laktam, és úristen, hogyan lehet oda kijutni.” (Alany 2)

Véleményem szerint ez is azt támasztja alá, hogy az alkalmazkodási készséget rendkívül megerősíti az ingázó életforma. Felmerül azonban a kérdés, ha maguk a bejáró diákok ne keresik a másik társaságát, akkor a kapcsolat, ami kialakult, megszűnik a távolság miatt? Ők maguk tehát, többet tesznek, több energiát fektetnek be egy kapcsolat kialakításába és fenntartásába, mint Debrecenben lakó társaik?

Mit jelent a barátság?

A kutatási probléma szempontjából úgy gondolom, érintenem kellett a barátság fogalmának problematikáját is. Hiszen az ezzel foglalkozó szakirodalom leszögezi, hogy a barátság fogalmát meghatározni rendkívül nehéz, és a szociológiai szakirodalomban nem is találunk igazán teljesnek tekinthető definíciót (Albert – Dávid 2007). Így, részben elővizsgálatként (mivel az OTKA vizsgálatnak egyik rész kutatását képezi a barátság), részben pedig saját érdeklődésből feltettem én is a kérdést, hogy vajon az alanyok mit értenek barátság alatt? Számomra ez azért volt fontos, hogy vajon hogyan definiálnák ők maguk azokat a kapcsolatokat, amiket a nehézségek ellenére sikerült kialakítaniuk. Ha barátságnak, akkor miért annak, és mit jelent ez számukra? Ha nem annak, akkor minek neveznék, és ezalatt mit értenek? A következő válaszokat kaptam a kérdéseimre.

„Hát.. bármiről el tudunk dumálni.. bármilyen témáról. Ha bármi történik, akkor a másinak el lehet mondani. Ha az ember beteg, akkor a másik el tudja mondani mi történt, anyagot el tudja vinni, el tudja mondani mi miért nincs vagy miért van. Meg így a mindennapi életben, vannak olyan emberek akikkel nem szívesen beszélget az ember, nem csípi vagy valami, de van, aki mégis olyan, akivel így mégis el lehet lenni. (...) A közös érdeklődés is fontos amúgy..” (Alany 4)

„Ha valamiről tudomásunk van, akkor azonnal jelezzük, vagy a másik helyében, ha ugyanúgy ránk is vonatkozik, akkor elintézzük. Nem ez a „szevasz, csá...” szleng stílus.. nálunk olyan nincs. „ (Alany 5)

Az alábbi meghatározásokban hangsúlyos közös pontként emelném ki, hogy az egymásnak való segítségnyújtás, és a közös érdeklődés fontos számukra, és inkább a mindennapi élethelyzetekhez kötik. Míg a lányok ettől eltérő definíciót adtak, és inkább a bizalomra helyezték a hangsúlyt. Míg a fiúk a gyakorlati segítségnyújtásra (például információátadás), addig a lányok inkább az érzelmi, emocionális segítségnyújtásra, és a kölcsönös bizalomra.

„Nálam nagyon fontos a barátság. Nem mondom, hogy olyan nagyon sok barátom van, de azért akadnak olyan emberek, akikben megbízhatok, ők is megbízhatnak bennem. És tudom ha problémám van, még ha nem is találkozom velük állandóan, akkor számíthatok rájuk. Tehát nem a bulis barátok, hanem ha bajom van, akkor tudom hogy jönnek. Tehát nekem ez az egyik legfontosabb, a bizalom meg az, hogy számíthatok rájuk. De ugyanakkor, hogy közös programokat tudok velük szervezni.”
(Alany 2)

A közös érdeklődés, mint szempont, itt is megjelenik, de a hangsúlyt igazán a bizalom és támogatás, a másokra való támaszkodás és kölcsönösség adja. Az alany lényegesnek tartja, hogy a kapcsolat kölcsönös legyen, és mindkét fél azonos mértékben vegyen részt a kapcsolat fentartásában.

„Én úgy vagyok a barátsággal, hogy amit én adok, azt szeretném visszakapni.” (Alany 2)

Hipotézisek vizsgálata

A kutatásomban két hipotézist fogalmaztam meg. Az interjú eddigi értékelése, bemutatása alapján következtethettünk arra, hogy elfogadhatom hipotéziseimet avagy meg kell cáfoljam eddigi elgondolásaimat. Véleményem szerint a hipotéziseket sikerült alátámasztom, azonban szeretném következetesen is bemutatni, miért gondolom így.

Az első hipotézisem az volt, hogy a bejárós diákoknak jobban kell beosztaniuk idejüket. Napi időbeosztásuk során több akadállyal kell szembenéznük, mint a Debrecenben lakó diákoknak, ami a társas programszervezéseket is bizonyos fokig korlátok közé szorítja. Az alanyok közül többen is említették, hogy az esti programok szervezését nagyon megnehezíti az, hogy az utolsó buszjáratok viszonylag korai időpontokban indulnak, és emiatt számukra vagy korán véget ér a „buli”, vagy még előtte meg kell szervezniük az éjszakai szállást. Másrészt említették azt, hogy önmagában már a délutáni programokra is nehezebben kaphatóak, mert késő délután már mennének haza tanulni, vagy pihenni, és így inkább az otthoni barátok társaságában töltik el a szabadidőt. Azt, hogy ezeknek a diákoknak kell a legjobban megtanulniuk alkalmazkodni az egyetemi évek alatt, leginkább az mutatja, ahogyan

a debreceni barátait ítélik meg. Például az, hogy azoknak, akik az egyetemi székhelyen nőnek fel vagy hosszabb ideje ott élnek, már a buszra való felszállás is nehézségekbe ütközik. Pedig ők minden nap ezt teszik, és ez teljesen természetes már az ő életükben. Az alkalmazkodás mértékét támasztja alá az is, hogy például a segítségkérés egy csoporttárstól nem olyan egyszerű számukra, mert viszonylag sokat kell hozzá utazniuk. Tehát életüket sokkal szisztematikusabban kell tervezniük, amire viszont a Debrecenben lakók nincsenek rákényszerülve, hiszen csak „a szomszédba kell átugraniuk, és ott a könyvtár”. Úgy gondolom, hogy az interjú bemutatásából mindenképpen kiderült az, hogy a bejáró hallgatók szabadidős programjait, társas időtöltésüket a csoporttársakkal és más egyetemi csoportokkal nagyban befolyásolja az, hogy ők az egyetemi székhelyen nem rendelkeznek állandó, vagy ideiglenes lakóhellyel.

A második hipotézisem az volt, hogy az időbeosztásukból kifolyólag nem tudnak tartósabb, szorosabb kapcsolatokat kialakítani az egyetemi évek alatt. Mind a lányok, mind a fiúk nyilatkoztak arról, hogy alakítottak ki kapcsolatokat az egyetemi évek alatt. Leginkább azonban csak az egyik lány szervez programokat a debreceni barátjaival, aki korábban már albérletben lakott bent Debrecenben. Ő maga is megjegyzi, hogy azóta, amióta ingázó, sokkal nehezebben tudja fenntartani ezeket a kapcsolatokat, és azóta a szórakozási szokásai nagymértékben megváltoztak, és inkább a hétvégekre korlátozódnak. A harmadik lány is alakított ki barátságot, viszont ő elmondja, hogy számára furcsa kapcsolat ez, mert igazán iskolán kívüli szabadidős programokat nem igazán szerveznek együtt. A fiúk egyértelműen nyilatkoztak arról, hogy igaz, találtak maguknak barátot az egyetemi évek alatt, de szabadidős, társas programokat, bulikat inkább az otthoni barátokkal szerveznek. Ők egyértelműen kijelentik azt, hogy az ő szakmai csoportjukban vannak a debreceniek, és vannak a bejárósok. Azok, akik Debrecenben laknak (albérletben, kollégiumban, saját lakásban), sokkal jobban összekovácsolódtak az egyetemi évek alatt, amibe ők, bejárósok nem kapcsolódtak be. Ők, akik jobban kedvelik és ismerik egymást, és nagy ritkán csinálnak valamit együtt Debrecenben, mind bejárósok. Tulajdonképpen nem bánták meg, hogy ingázók, de érzik maguk is, hogy ebből kifolyólag így nem tudnak úgy részt venni az egyetemi „életben”, mint azon társaik, akik a bentlakást az egyetemi székhelyen meg tudják oldani. Ezt véleményem szerint teljes mértékben alátámasztja az a lány, aki korábban albérletben lakott, és saját maga tapasztalja a két helyzet közötti különbséget. Így, egyértelműen elfogadhatónak tekintem azt az előfeltevésemet, hogy az ingázó diákok kevésbé integrálódnak az egyetemi csoportokba, mint az egyetemi székhelyen lakó társaik.

Összegzés

Véleményem szerint a kutatás segítségével fontos eredményekre sikerült fényt deríteni. Az, hogy csak egy szakirodalmat találtam a témához azt bizonyítja, hogy attól függetlenül, hogy maga a lakóhelyi státusz lényeges befolyásolja a diákok, hallgatók életét, nagyon keveset foglalkozunk, mi kutatók ezzel a kérdéssel. Most, az OTKA-kutatás során remélem, lehetőség nyílik arra, hogy a bejárós diákokat külön csoportként kezeljük, és vizsgáljuk egyetem alatti életüket. A próbakérdés során egyértelműen kiderült, hogy a bejárósok külön csoportot képeznek, tehát kijelenthetjük, hogy a lakóhely, mint státusz alapvetően csoportképző tényező az egyetemi hallgatók körében. Egy részletesebb vizsgálat keretében érdekes lehet annak a problémák a vizsgálata, hogy a két nagy csoportot tovább bontva, vagyis a Debrecenben valamilyen lakóhellyel rendelkező diákokat is külön választva vizsgáljuk meg életstílusukat. Külön az albérletben lakókat, kollégistákat, illetve szülőkkel, saját lakásban lakók csoportjainak összehasonlítása is fontos téma lehetne a csoportképző tényezők szempontjából. Mégis jómagam azért választottam az ingázók csoportját, mert úgy gondolom, az ő helyzetük az, amely a legélesebben elválik a többi csoport helyzetétől, életstílusától.

Véleményem szerint a kutatási probléma, és maga az ingázók csoportja is fontos kutatási kérdéseket rejt magában, és ezért a továbbiakban érdemes lehet a témával részletesebben, és egy tágabb, kidolgozottabb kutatás keretében is foglalkozni.

Melléklet

Fókuszcsoport

Interjúvázlat

A lakóhely, mint státusz, hogyan befolyásolja a kapcsolatteremtési lehetőségeket?

Csoport: napi ingázók

A naponta ingázók mennyire tudnak kapcsolódni az egyetemhez kötődő csoportokhoz?

1. blokk (bevezető, bemutatkozás)

A moderátor bemutatkozik, és elmondja, mi a beszélgetés célja, miért kell.

A résztvevők bemutatkoznak:

- Név
- Szak
- Lakóhely (milyen messze van ez Debrecentől?)

2. blokk: utazás „körülmenyei”

- ki mivel utazik?
- Ki mennyit utazik naponta? (itt ha nem hangzik el, rákérdezni arra, milyen sűrűn járnak az adott tömegközlekedési eszközök?)
- Mióta ingáznak:

- - több éve folyamatosan?
- Volt-e olyan, hogy nem ingázó volt? Ha igen, hol lakott?
- Időszakos-e az ingázás, vagy már az iskola végéig ezt tevezi?

3. blokk: milyen velejárái vannak az ingázásnak? Érvek ellene, és mellette (Röviden soroljanak fel érvet, és ellenérvet)

- Mi az elsődleges oka annak, hogy a napi ingázást választották?

4. blokk: Kapcsolatok alakulása.

- kötöttek-e szorosabb kapcsolatokat az egyetemi évek alatt a csoporttársakkal?
 - nem csoporttársakkal?
- **ha vannak** ilyen kapcsolatok: mennyire tudják szabadidejüket ezekkel az emberekkel tölteni? Mennyire tudnak ezekkel az emberekkel közös programokat szervezni?
- Érzik-e úgy, hogy az ingázás, vagyis az utazás megnehezíti a kapcsolattartást, vagy a programszervezést?
- Mi a véleményük, tapasztalatuk: azoknak az egyetemistáknak könnyebb beilleszkedni a szakmai, vagy más egyetemi csoportba, akik Debrecenben laknak (bármilyen formában, albérletben, kollégiumban, vagy szülőikkel, esetleg önálló lakásban), vagy nem érzékelik, tapasztalják ezt?
- Ha nem teremtettek szorosnak mondható kapcsolatokat: mit gondolnak, mi ennek az oka? Mennyire játszik benne szerepet a lakóhelyük és annak velejárája (a napi ingázás?)

Felhasznált irodalom

Albert Fruzsina-Dávid Beáta (2007): *Embert barátjáról. A barátság szociológiája*. Budapest, Századvég Kiadó

Bocsi Veronika (2005): Hallgatók időfelhasználási mintázatai. *Educatio*, 14. évf. 2. szám 429–433. oldal

Bocsi Veronika (2009): Az idő a campusokon. Felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók időszociológiai vizsgálata. (Doktori értekezés) forrás: <http://hdl.handle.net/2437/79512>. (utolsó letöltés időpontja: 2010. május. 29.)